

Світовий досвід перетворень енергетичної галузі¹.

Лісабонський порядок. Крім національного регулювання дедалі більшого значення набуває загальноєвропейське регулювання електроенергетики. Відповідно до ст. 3 Договору про Європейський Союз 1992 р. у редакції Лісабонського договору про внесення змін до Договору про Європейський Союз і Договору про заснування Європейського співтовариства від 13 грудня 2007 р. (набрав чинності 1 грудня 2009 р.), загальною соціально-економічною метою такого регулювання проголошено встановлення внутрішнього ринку, сталий розвиток Європи на основі збалансованого економічного зростання, формування конкурентоспроможної соціально орієнтованої ринкової економіки, спрямованої на забезпечення повної зайнятості соціального прогресу, а також забезпечення високого рівня захисту та покращення якості навколишнього середовища. Що стосується цілей Європейського Союзу у сфері енергетики, то як основні в ст. 194 Договору про Європейський Союз закріплені такі: забезпечення функціонування енергетичного ринку, забезпечення енергетичної безпеки, заохочення енергоефективності та енергозбереження, включаючи розвиток нових і відновлюваних видів енергії, а також сприяння об'єднанню енергетичних мереж.

Для реалізації зазначених цілей у Європейському Союзі поряд з рекомендаційними приймаються і загальнообов'язкові для виконання всіма державами-членами акти. До числа останніх належать, зокрема, директиви та постанови Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу.

На сьогодні першорядне значення в регулюванні електроенергетики займають Директива 2009/72/ЄС Європейського парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та скасування Директиви 2003/54/ЄС і Постанова (ЄС) № 714 / 2009 Європейського парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. про умови доступу до мережі транскордонної обміну електроенергією та скасування Регламенту (ЄС) № 1228/2003. Положення зазначених документів спрямовані не тільки на сталий розвиток внутрішнього електроенергетичного ринку, а й гармонізацію спільного функціонування вже існуючих національних електроенергетичних ринків.

Директивою 2009/72/ЄС Європейського парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. були встановлені загальні правила виробництва, передачі, розподілу та збуту електроенергії з урахуванням захисту інтересів споживачів і з метою підвищення конкурентоспроможності та інтеграції електроенергетичних

¹ Закінчення. Початок див.: Шляхи розвитку української науки. – 2013. – № 7. – С. 110–113.

ринків країн Союзу, регламентовані основи організації та функціонування електроенергетичного сектору, відносини у сфері забезпечення відкритого доступу на ринок, а також публічні процедури, що застосовуються при проведенні тендерів.

У преамбулі до зазначеної Директиви був зроблений акцент на необхідність зміцнення незалежності національних регуляторів, у тому числі шляхом включення в їх ведення повноважень, пов'язаних із затвердженням тарифів або методології розрахунку тарифів на основі пропозицій оператора. Крім того, Директива передбачала, що національні регулятори повинні володіти повноваженнями щодо прийняття обов'язкових рішень і застосування ефективних і пропорційних покарань щодо електроенергетичних компаній, які не виконують прийняті на себе зобов'язання.

Повноваженнями з поточного керування загальними процесами у Європейському Союзі наділений один з його інститутів – Європейська комісія. Вирішення зазначеного органу, у тому числі у сфері електроенергетики, мають загальнообов'язковий характер для всіх держав-членів. Відповідно до положень Директиви 2009/72/ЄС Європейського парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. повноваженнями з видачі владних приписів електроенергетичним компаніям країн-учасниць Європейського Союзу має також Агентство по співпраці енергетичних регуляторів.

Крім того, при Європейській комісії були створені дорадчі органи з питань електроенергетики, зокрема Група європейських регулюючих органів з електроенергетики і газу (the European Regulators Group for Electricity and Gas, ERGEG), при якій діє підготовчий орган – Рада європейських енергетичних регуляторів (Council of European Energy Regulators, CEER). Рішення, що приймаються зазначеними органами, мають рекомендаційний характер.

Підбиваючи підсумок, слід зазначити, що основні цілі та принципи функціонування внутрішнього електроенергетичного ринку, що знайшли своє відображення в законодавстві Європейського Союзу, у цілому схожі з тими основоположними ідеями та цілями, які ставили перед собою уряди різних держав для реформування електроенергетичного сектору та базувалися на них. У свою чергу, сучасний розвиток внутрішнього законодавства будь-якої європейської держави неможливо без урахування норм, що містяться в законодавстві Європейського Союзу в цілому *(Володіна Є. Світовий досвід перетворень енергетичної галузі // biowatt.com.ua (<http://www.biowatt.com.ua/analitika/svitovij-dosvid-peretvoren-energetichnoyi-galuzi/>)).*